Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA ATANASIJA RANTA [*ATHANASIOS RANTOS*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2023. gada 27. aprīlī[1]

Lieta C-45/22

HK
pret
***Service fédéral des Pensions* (*SFP*)**

(*tribunal du travail francophone de Bruxelles* (Briseles frankofonā Darba un sociālo lietu tiesa, Beļģija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Sociālā nodrošinājuma sistēmu koordinācija – Regula (EK) Nr. 883/2004 – 55. panta 1. punkta a) apakšpunkts – Atšķirīgu pabalstu pārklāšanās – Pabalsta, pabalstu vai citu ienākumu summu, kas ir ņemtas vērā, izdalīšana ar pabalstu skaitu – Jēdziens "summas, kas ir ņemtas vērā" – Valstu sociālās nodrošināšanas tiesību aktu īpatnību ievērošana – Persona, kas saņem vairākas vecuma un apgādnieka zaudējuma pensijas no dažādām dalībvalstīm – Valsts noteikumu par pārklāšanās novēršanu piemērošana – Apgādnieka zaudējuma pensijas apmēra aprēķināšanas nosacījumi

I. Ievads

1. Regulas (EK) Nr. 883/2004[2] mērķis, kā izriet no tās 1. un 45. apsvēruma, ir nodrošināt dalībvalstu sociālās nodrošināšanas sistēmu koordināciju, lai garantētu personu brīvas pārvietošanās tiesību pilnvērtīgu izmantošanu un tādējādi sekmētu dzīves kvalitātes un nodarbinātības nosacījumu uzlabošanu personām, kuras pārvietojas Savienībā.

2. Šīs regulas mērķis citastarp ir ierobežot to valsts noteikumu par pārklāšanās novēršanu tvērumu attiecībā uz vecuma pensijām un apgādnieka zaudējuma pensijām, atbilstoši kuriem pabalsts, kuru apdrošinātā persona var saņemt vienā dalībvalstī, ir jāsamazina tādēļ, ka persona saņem tāda paša veida pabalstu arī citā dalībvalstī[3]. Tādējādi minētās regulas 55. panta 1. punkta a) apakšpunktā ir noteikts, ka, ja atšķirīga veida pabalstu vai citu ienākumu saņemšanas noteikumi, kas attiecīgo dalībvalstu tiesību aktos paredzēti, lai novērstu pārklāšanos, jāpiemēro attiecībā uz diviem vai vairākiem neatkarīgiem pabalstiem, kompetentā iestāde pabalsta, pabalstu vai citu ienākumu summas, kas ir ņemtas vērā, izdala ar to pabalstu skaitu, uz ko attiecas minētie noteikumi.

1 Oriģinālvaloda – franču.

2 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (2004. gada 29. aprīlis) par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu (OV 2004, L 166, 1. lpp.).

3 Skat. ģenerāladvokāta Ī. Bota [*Y. Bot*] secinājumus lietā Komisija/Malta (C-12/14, EU:C:2015:755, 1. punkts).

3. Kā šīs tiesību normas izpratnē ir interpretējams formulējums "summas, kas ir ņemtas vērā"? Konkrētāk, vai izdalāma ir attiecīgo pabalstu kopējā summa vai arī ienākumu summa, kas pārsniedz attiecīgo atšķirīgo pabalstu pārklāšanās griestus? Tāds būtībā ir *tribunal du travail francophone de Bruxelles* (Briseles frankofonā Darba un sociālo lietu tiesa, Beļģija) uzdotais jautājums, kas ir nebijuša rakstura, jo Tiesa vēl nekad nav interpretējusi Regulas Nr. 883/2004 55. pantu.

4. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir iesniegts saistībā ar tiesvedību starp HK, kurš saņem vairākas dažādu dalībvalstu maksātas vecuma un apgādnieka zaudējuma pensijas, un *Service fédéral des Pensions* (Federālais Pensiju dienests, Beļģija; turpmāk tekstā – "*SFP*") par to, kādi ir Beļģijas apgādnieka zaudējuma pensijas, ko viņš saņem pēc savas laulātās nāves, summas aprēķināšanas nosacījumi.

II. Atbilstošās tiesību normas

A. Savienības tiesības

1. Regula (EEK) Nr. 1408/71

5. Regulas (EEK) Nr. 1408/71[4] 46.c panta "Īpaši noteikumi, ko piemēro gadījumā, kad viens vai vairāki 46.a panta 1. punktā minēti pabalsti pārklājas ar vienu vai vairākiem cita veida pabalstiem vai citiem ienākumiem, ja tas attiecas uz divām vai vairāk valstīm", kas šajā regulā ir iekļauts ar Regulu (EEK) Nr. 1248/92[5], 1. punktā ir noteikts:

"Ja atšķirīga veida pabalstu vai ienākumu saņemšana ir saistīta ar divu vai vairāku 46. panta 1. punkta a) apakšpunkta i) daļā minētu pabalstu samazināšanu, apturēšanu vai atsaukšanu, tad tās summas, kas netiktu izmaksātas, stingri piemērojot attiecīgo dalībvalstu tiesību aktos noteiktos samazināšanas, apturēšanas vai atsaukšanas noteikumus, dala ar pabalstu skaitu, kuri pakļauti samazināšanai, apturēšanai vai atsaukšanai."

6. Regula Nr. 1408/71 no 2010. gada 1. maija ir atcelta un aizstāta ar Regulu Nr. 883/2004.

2. Regula Nr. 883/2004

7. Saskaņā ar Regulas Nr. 883/2004 1., 4., 28.–31. un 45. apsvērumu:

"(1) Valstu sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinācijas noteikumi ietilpst personu brīvās pārvietošanās regulējumā, un tiem jāsekmē dzīves kvalitātes un nodarbinātības nosacījumu uzlabošana.

[..]

(4) Jāievēro valstu sociālās nodrošināšanas tiesību aktu īpatnības un jāizstrādā vienīgi koordinācijas sistēma.

[4] Padomes Regula (1971. gada 14. jūnijs) par sociālā nodrošinājuma sistēmu piemērošanu darbiniekiem, pašnodarbinātām personām un viņu ģimenēm, kas pārvietojas Kopienā (OV 1971, L 149, 2. lpp.).

[5] Padomes Regula (1992. gada 30. aprīlis), ar ko groza Regulu Nr. 1408/71 (OV 1992, L 136, 7. lpp.).

[..]

(28) Ir jānosaka pensijas summa, ko aprēķina pēc metodes, kuru izmanto summēšanai un proporcionālam aprēķinam, un ko garantē Kopienas tiesību akti, ja valsts tiesību aktu piemērošana, ieskaitot samazināšanas, pārtraukšanas vai atcelšanas noteikumu piemērošanu, ir mazāk labvēlīga nekā iepriekš minētā metode.

(29) Lai migrējošos darba ņēmējus un viņu apgādību zaudējušos aizsargātu no pārmērīgi stingras to valsts noteikumu piemērošanas, kas attiecas uz samazināšanu, pārtraukšanu vai atcelšanu, jāietver noteikumi, kas stingri reglamentē tādu noteikumu piemērošanu.

(30) Kā Tiesa regulāri apstiprinājusi, Padomi neuzskata par kompetentu ieviest noteikumus, ar ko nosaka divu vai vairāku dažādās dalībvalstīs iegūto pensiju pārklāšanās aizliegumu, samazinot tās pensijas summu, kas iegūta saskaņā tikai ar valsts tiesību aktiem.

(31) Pēc Tiesas uzskata minētie noteikumi ir jāievieš ar valsts tiesību aktiem, paturot prātā to, ka ar Kopienas tiesību aktiem jānosaka robežas to valsts noteikumu piemērošanai, kas attiecas uz samazināšanu, pārtraukšanu vai atcelšanu.

[..]

(45) Tādēļ, ka dalībvalstis nevar pienācīgi īstenot iecerētās darbības mērķi, proti, koordinēt pasākumus, lai garantētu personu brīvas pārvietošanās tiesību pilnvērtīgu izmantošanu, un minētās rīcības mērogu un seku dēļ šo mērķi labāk var sasniegt Kopienas līmenī, Kopiena var noteikt pasākumus saskaņā ar subsidiaritātes principu, kas noteikts Līguma 5. pantā. Atbilstīgi minētajā pantā noteiktajam proporcionalitātes principam šī regula nosaka tikai tādus pasākumus, kas nepārsniedz minētā mērķa sasniegšanai nepieciešamo."

8. Šīs regulas 2. pantā "Personas, uz kurām attiecas šī regula" ir noteikts:

"1. Šī regula attiecas uz dalībvalstu piederīgajiem, uz bezvalstniekiem un uz bēgļiem, kas dzīvo dalībvalstī, kuri ir pakļauti vai bijuši pakļauti vienas vai vairāku dalībvalstu tiesību aktiem, kā arī uz viņu ģimenes locekļiem un viņu apgādību zaudējušām personām.

2. Tā attiecas arī uz to personu apgādību zaudējušajām personām, uz ko ir attiekušies vienas vai vairāku dalībvalstu tiesību akti, neatkarīgi no minēto personu valsts piederības, ja viņu apgādību zaudējušās personas ir dalībvalstu piederīgie, bezvalstnieki vai bēgļi, kas dzīvo kādā no dalībvalstīm."

9. Minētās regulas 3. panta "Jomas, uz kurām attiecas šī regula" 1. punktā ir paredzēts:

"Šī regula attiecas uz visiem tiesību aktiem, kuri skar šādas sociālā nodrošinājuma jomas:

[..]

d) vecuma pabalsti;

e) apgādnieka zaudējuma pabalsti;

[..]."

10. Šīs pašas regulas III sadaļas 5. nodaļā "Vecuma pensijas un apgādnieka zaudējuma pabalsti" tostarp ir ietverts tās 52.–55. pants.

11. Regulas Nr. 883/2004 52. panta "Pabalstu piešķiršana" 1.–3. punktā ir noteikts:

"1. Kompetentā iestāde aprēķina pabalsta summu, ko varētu saņemt:

a) saskaņā ar tiesību aktiem, kurus tā piemēro, tikai tad, ja pabalstu saņemšanas tiesību nosacījumi ir izpildīti vienīgi saskaņā ar valsts tiesību aktiem (neatkarīgs pabalsts);

b) aprēķinot teorētisku summu un pēc tam faktisku summu (proporcionāls pabalsts) šādi:

   i) pabalsta teorētiskā summa ir vienāda ar pabalstu, ko attiecīgā persona varētu pieprasīt, ja visi apdrošināšanas un/vai dzīvesvietas periodi, kas izpildīti saskaņā ar citu dalībvalstu tiesību aktiem, būtu izpildīti atbilstoši tiesību aktiem, kurus tā piemēro, pabalsta piešķiršanas dienā. Ja saskaņā ar šiem tiesību aktiem summa nav atkarīga no izpildīto periodu ilguma, šo summu uzskata par teorētisko summu;

   ii) tad kompetentā iestāde nosaka proporcionālā pabalsta faktisko summu, piemērojot teorētiskajai summai attiecību starp to periodu ilgumu, kas pirms apdrošināšanas gadījuma iestāšanās izpildīti saskaņā ar tiesību aktiem, kurus tā piemēro, un kopējo to periodu ilgumu, kas pirms apdrošināšanas gadījuma iestāšanās izpildīti saskaņā ar visu attiecīgo dalībvalstu tiesību aktiem.

2. Attiecīgā gadījumā kompetentā iestāde summai, kas aprēķināta atbilstoši 1. punkta a) un b) apakšpunktam, piemēro visus tos noteikumus par samazināšanu, pārtraukšanu vai atcelšanu, kas paredzēti tiesību aktos, kurus tā piemēro, ievērojot 53.–55. pantā noteiktos ierobežojumus.

3. Attiecīgajai personai ir tiesības no katras dalībvalsts kompetentās iestādes saņemt lielāko no summām, kas aprēķinātas atbilstoši 1. punkta a) un b) apakšpunktam."

12. Šīs regulas 53. panta "Noteikumi par pārklāšanās novēršanu" 1. un 2. punkts ir formulēts šādi:

"1. Tādu vecuma un apgādnieka zaudējuma pabalstu pārklāšanos, kas aprēķināti vai sniegti, pamatojoties uz apdrošināšanas un/vai dzīvesvietas periodiem, ko izpildījusi viena un tā pati persona, uzskata par viena veida pabalstu pārklāšanos.

2. Tādu pabalstu pārklāšanos, ko 1. punkta nozīmē nevar uzskatīt par viena veida pabalstiem, uzskata par atšķirīgu pabalstu pārklāšanos."

13. Saskaņā ar minētās regulas 54. pantu "Viena veida pabalstu pārklāšanās":

"1. Ja pārklājas viena veida pabalsti, kas pienākas saskaņā ar divu vai vairāku dalībvalstu tiesību aktiem, noteikumi, kas dalībvalsts tiesību aktos paredzēti, lai novērstu pārklāšanos, nav piemērojami proporcionālam pabalstam.

2. Noteikumus, kas paredzēti, lai novērstu pārklāšanos, piemēro neatkarīgam pabalstam tikai tad, ja attiecīgais pabalsts:

a) ir pabalsts, kura summa nav atkarīga no apdrošināšanas vai dzīvesvietas periodu ilguma,

vai

b) ir pabalsts, kura summa ir noteikta, pamatojoties uz iemaksu periodu, kas uzskatāms par izpildītu laikā starp dienu, kurā iestājas apdrošināšanas gadījums, un vēlāku datumu, un kurš pārklājas:

   i) ar tāda paša veida pabalstu, izņemot gadījumu, kad ir noslēgts nolīgums starp divām vai vairāk dalībvalstīm, lai novērstu to, ka to pašu iemaksu periodu ņem vērā vairāk nekā vienu reizi, vai

   ii) ar pabalstu, kas minēts a) apakšpunktā.

Pabalsti un nolīgumi, kas minēti a) un b) apakšpunktā, ir norādīti IX pielikumā."

14. Šīs pašas regulas 55. panta "Atšķirīgu pabalstu pārklāšanās" 1. punkta a) apakšpunktā ir noteikts:

"Ja atšķirīga veida pabalstu vai citu ienākumu saņemšanas noteikumi, kas attiecīgo dalībvalstu tiesību aktos paredzēti, lai novērstu pārklāšanos, jāpiemēro attiecībā uz:

a) diviem vai vairākiem neatkarīgiem pabalstiem, kompetentā iestāde pabalsta, pabalstu vai citu ienākumu summas, kas ir ņemtas vērā, izdala ar to pabalstu skaitu, uz ko attiecas minētie noteikumi;

tomēr, piemērojot šo apakšpunktu, nevar atņemt attiecīgai personai tās pensionāra statusu, kas vajadzīgs citu š[ī]s sadaļas nodaļu piemērošanai saskaņā ar nosacījumiem un procedūrām, kuras noteiktas īstenošanas regulā".

B. Beļģijas tiesības

15. Saskaņā ar *arrêté royal n°50 du 24 octobre 1967 relatif à la pension de retraite et de survie des travailleurs salariés* (1967. gada 24. oktobra Karaļa dekrēts Nr. 50 par algotu darbinieku vecuma un apgādnieka zaudējuma pensijām)[6], redakcijā, kas piemērojama pamatlietā (turpmāk tekstā – "Karaļa dekrēts Nr. 50"), 20. panta pirmo un ceturto daļu:

"Apgādnieka zaudējuma pensija ar vecuma pensiju vai jebkuru citu pabalstu vecuma pensijas vietā var pārklāties tikai līdz karaļa noteiktās summas apmēram.

[..]

Karalis nosaka, kādā apmērā var samazināt apgādnieka zaudējuma pensiju, ja pārdzīvojušais laulātais saņem apgādnieka zaudējuma pensiju vai jebkādu citu pabalstu tās vietā, kas ir piešķirts atbilstoši ārvalsts vecuma un apgādnieka zaudējuma pensijas sistēmai vai starptautiskas institūcijas personālam piemērojamai sistēmai."

[6] 1976. gada 27. oktobra *Moniteur belge*, 11246. lpp.

16. *Arrêté royal du 21 décembre 1967 portant règlement général du régime de pension de retraite et de survie des travailleurs salariés* (1967. gada 21. decembra Karaļa dekrēts par vispārējiem noteikumiem, kas reglamentē algotu darba ņēmēju vecuma un apgādnieka zaudējuma pensiju sistēmu)[7], redakcijā, kas piemērojama pamatlietā (turpmāk tekstā – "1967. gada 21. decembra Karaļa dekrēts"), 52. panta 1. punktā ir noteikts:

"Ja pārdzīvojušais laulātais var pretendēt, pirmkārt, uz apgādnieka zaudējuma pensiju algotu darba ņēmēju pensiju sistēmā un, otrkārt, uz vienu vai vairākām vecuma pensijām vai jebkuru citu priekšrocību tās vietā algotu darbinieku pensiju sistēmā vai vienas vai vairāku citu pensiju sistēmā, apgādnieka zaudējuma pensija ar minētajām vecuma pensijām var pārklāties, vienīgi līdz tiek sasniegta summa 110 % apmērā no apgādnieka zaudējuma pensijas, kas pārdzīvojušajam laulātajam tiktu piešķirta par pilnu darba stāžu.

[..]

Ja pirmajā daļā minētais laulātais var pretendēt arī uz vienu vai vairākām apgādnieka zaudējuma pensijām vai priekšrocību tā vietā [Karaļa dekrēta Nr. 50] 10.*bis* panta izpratnē, tad apgādnieka zaudējuma pensija nedrīkst pārsniegt starpību starp, pirmkārt, 110 % no apgādnieka zaudējuma pensijas summas par pilnu darba stāžu un, otrkārt, pirmajā daļā minēto vecuma pensiju vai to aizstājošo priekšrocību summu, un summu, kas vienāda ar algota darbinieka apgādnieka zaudējuma pensiju par pilnu darba stāžu, kas ir reizināta ar daļu vai daļu summu, kas izsaka apgādnieka zaudējuma pensiju apmēru citās pensiju sistēmās, izņemot pašnodarbināto personu sistēmu. Šīs daļas ir tās, kuras ir vai būtu izvēlētas, lai piemērotu iepriekš minēto 10.*bis* pantu.

[..]"

17. 1967. gada 21. decembra Karaļa dekrēta 52.*bis* pantā ir paredzēts:

"Piemērojot Karaļa dekrēta Nr. 50 20. panta trešo un ceturto daļu, pārdzīvojušā laulātā apgādnieka zaudējuma pensijas summu, kas piešķirta saskaņā ar Karaļa dekrētu Nr. 50 vai 1990. gada 20. jūlija likumu (vai 1996. gada 23. decembra Karaļa dekrētu), samazina par apgādnieka zaudējuma pensijas vai to aizstājošas priekšrocības summu, kas ir piešķirta ārvalsts sistēmā vai starptautisko publisko tiesību institūciju darbiniekiem piemērojamā sistēmā, no kuras nevar atteikties."

18. *Arrêté royal du 23 décembre 1996 portant exécution des articles 15, 16 et 17 de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux des pensions* (1996. gada 23. decembra Karaļa dekrēts, ar ko īsteno 1996. gada 26. jūlija Likuma par sociālās nodrošināšanas modernizāciju un likumā noteikto pensiju sistēmu dzīvotspējas nodrošināšanu 15., 16. un 17. pantu)[8], redakcijā, kas piemērojama pamatlietā, 7. panta 1. punkta pirmajā daļā ir noteikts:

"Ja laulātais ir miris pirms vecuma pensijas sasniegšanas, apgādnieka zaudējuma pensija ir 80 % no vecuma pensijas summas, kura aprēķināta saskaņā ar šī dekrēta 5. panta 1. punkta pirmās daļas a) punktā paredzēto likmi, kas būtu piešķirta laulātajam saskaņā ar šo dekrētu."

7 1968. gada 16. janvāra *Moniteur belge*, 441. lpp.

8 1997. gada 17. janvāra *Moniteur belge*, 904. lpp.

III. Pamatlieta, prejudiciālie jautājumi un tiesvedība Tiesā

19. HK laulātā no dzīves šķīrās 2016. gada 29. novembrī.

20. Uz 2016. gada 1. decembri HK personīgi saņēma Beļģijas vecuma pensiju 11 962,55 EUR gadā un Spānijas vecuma pensiju 8276,28 EUR gadā. Tā kā HK laulātā bija strādājusi un veikusi iemaksas vairākās dalībvalstīs, proti, Beļģijā, Spānijā un Somijā, HK pēc viņas nāves saņēma arī Spānijas apgādnieka zaudējuma pensiju 5123,88 EUR gadā un Somijas apgādnieka zaudējuma pensiju 1281,24 EUR gadā.

21. Saistībā ar Beļģiju *SFP* ar 2017. gada 3. janvāra vēstuli informēja HK, ka izskata viņa iespējamās tiesības uz Beļģijas apgādnieka zaudējuma pensiju. 2017. gada 22. decembrī *SFP* norādīja HK, ka viņam nav tiesību uz šādu apgādnieka zaudējuma pensiju, pamatojot, ka viņa vecuma pensiju apmērs ir pārāk liels. 2017. gada 26. decembrī HK iesniedza *SFP* sūdzību par šo atteikuma lēmumu. Pēc tam HK un *SFP* apmainījās vēstulēm par HK saņemto atšķirīgo pensijas pabalstu vērā ņemšanas nosacījumiem, lai noteiktu, vai un kādā apmērā viņam ir tiesības uz Beļģijas apgādnieka zaudējuma pensiju.

22. Ar 2019. gada 18. septembra lēmumu *SFP* informēja HK, ka, vēlreiz pārbaudot viņa situāciju, viņam no 2016. gada 1. decembra ir tiesības saņemt Beļģijas apgādnieka zaudējuma pensiju 1929,03 EUR bruto gadā. *SFP* norādīja, ka HK tiesības uz Beļģijas apgādnieka zaudējuma pensiju ir pārbaudītas pēc iestādes ierosmes, ar pamatojumu, ka Somijas Republika piemēroja valsts noteikumus par pārklāšanās novēršanu. *SFP* papildus norādīja, ka, nosakot šo bruto summu, ir ņemti vērā pārklāšanās griesti, jo HK saņēma arī Beļģijas vecuma pensiju.

23. 2020. gada 14. aprīlī HK cēla prasību *tribunal du travail francophone de Bruxelles* (Briseles frankofonā Darba un sociālo lietu tiesa), kas ir iesniedzējtiesa, par *SFP* 2019. gada 18. septembra lēmumu, norādot, ka saskaņā ar Regulas Nr. 883/2004 55. pantu viņam ir tiesības uz Beļģijas apgādnieka zaudējuma pensiju 6339,01 EUR bruto gadā.

24. Iesniedzējtiesa norāda, ka Beļģijas tiesību akti pieļauj, vienlaikus nosakot robežas, vecuma pensijas un apgādnieka zaudējuma pensijas pārklāšanos, pamatojoties uz Karaļa dekrēta Nr. 50, kas ieviests ar 1967. gada 21. decembra Karaļa dekrēta 52. panta 1. punkta pirmo daļu, 20. panta pirmo daļu. Turklāt no Karaļa dekrēta Nr. 50 20. panta ceturtās daļas kopsakarā ar 1967. gada 21. decembra Karaļa dekrēta 52.*bis* pantu, izrietot, ka Beļģijas algota darba ņēmēja apgādnieka zaudējuma pensijas pārklāšanās ar vienu vai vairākām apgādnieka zaudējuma pensijām, kas piešķirtas saskaņā ar ārvalstu tiesību aktiem, nav atļauta. Proti, saskaņā ar šo 52.*bis* pantu Beļģijas algota darba ņēmēja apgādnieka zaudējuma pensijas summu samazina par vienas vai vairāku apgādnieka zaudējuma pensiju, kas piešķirtas ārvalstu sistēmā, summu.

25. Tomēr saskaņā ar Regulas Nr. 883/2004 54. pantu vairāku dalībvalstu viena veida pabalstu pārklāšanās gadījumā dalībvalsts tiesību aktos paredzētie noteikumi par pārklāšanās novēršanu esot piemērojami tikai atsevišķiem pabalstiem, kuri ir ietverti šīs regulas IX pielikumā. Beļģijas Karaliste šajā pielikumā norādītajos pabalstos neesot iekļāvusi algota darba ņēmēja apgādnieka zaudējuma pensiju. Līdz ar to 1967. gada 21. decembra Karaļa dekrēta 52.*bis* pants neesot piemērojams pamatlietā. Pamatojoties uz šī Karaļa dekrēta 52. panta 1. punkta pirmo daļu, *SFP* tātad esot ņēmusi vērā Beļģijas un Spānijas vecuma pensijas, kuras HK saņem personīgi.

26. Iesniedzējtiesa uzskata, ka šajā gadījumā algota darba ņēmēja apgādnieka zaudējuma pensijas un vecuma pensiju, proti, Beļģijas un ārvalstu pensijas, pārklāšanās ir jāuzskata par atšķirīgu pabalstu pārklāšanos Regulas Nr. 883/2004 55. panta izpratnē, jo pabalstus, kas aprēķināti, pamatojoties uz divu dažādu personu darba stāžiem, nevarot uzskatīt par viena veida pabalstiem.

27. Šī tiesa papildus norāda, ka Regulas Nr. 883/2004 52. pantā ir nošķirts "neatkarīgs pabalsts" un "proporcionāls pabalsts" un ka attiecīgajai personai ir tiesības no katras dalībvalsts kompetentās iestādes saņemt lielākās summas, kas aprēķinātas atbilstoši šī panta 1. punkta a) un b) apakšpunktam. Šajā lietā *SFP* esot aprēķinājis, ka attiecībā gan uz Beļģijas vecuma, gan apgādnieka zaudējuma pensiju neatkarīgais pabalsts HK bija izdevīgāks par proporcionālo. Minētā tiesa norāda, ka saskaņā ar tās veikto pārbaudi proporcionālā pabalsta aprēķināšanas gadījumā šīs regulas 52. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē HK nebūtu tiesību uz apgādnieka zaudējuma pensiju.

28. Šī pati tiesa uzskata, ka neatkarīgā pabalsta aprēķināšanas gadījumā HK ir tiesības uz apgādnieka zaudējuma pensiju jau vien Regulas Nr. 883/2004 55. panta 1. punkta a) apakšpunkta piemērošanas rezultātā. Savukārt cits darba ņēmējs, kurš saņem Beļģijas algota darba ņēmēja vecuma pensiju tādā pašā apmērā kā tā, ko saņem HK, t.i., 20 238,83 EUR, Beļģijā nesaņemtu apgādnieka zaudējuma pensiju. Tātad Savienības tiesību piemērošanas rezultātā HK būtu izdevīgākā situācijā.

29. No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka saistībā ar konkrēto Beļģijas apgādnieka zaudējuma pensiju HK un *SFP* nonāk pie vienāda rezultāta attiecībā uz šādiem elementiem:

– HK apgādnieka zaudējuma pensija ir 7638,46 EUR, t.i., 80 % no algota darba ņēmēja vecuma pensijas, kuru saņēma HK laulātā, kas ir aprēķināta, pamatojoties uz mājsaimniecības likmi;

– šīs pensijas pārklāšanās griesti saskaņā ar Regulas Nr. 883/2004 52. panta 1. punkta a) apakšpunktu par neatkarīgu pabalstu ir 16 458,42 EUR, proti, 110 % no 14 962,20 EUR [9];

– kopējais vecuma pensiju apmērs, kas jāņem vērā, piemērojot 1967. gada 21. decembra Karaļa dekrēta 52. pantu, proti, Beļģijas vecuma pensija gadā (11 962,55 EUR) un Spānijas vecuma pensija gadā (8276,28 EUR), ir 20 238,83 EUR.

30. No lēmuma par prejudiciāla jautājuma uzdošanu izriet arī, ka HK un *SFP* interpretācijas atšķiras attiecībā uz pārklāšanās griestu pārsniegšanas aprēķināšanu. *SFP* uzskata, ka, lai noteiktu šo pārsniegto daļu, ir jāsaskaita apgādnieka zaudējuma pensija (7638,46 EUR) ar kopējo vecuma pensiju summu (20 238,83 EUR), pēc tam ir jāatņem pārklāšanās griesti (16 458,42 EUR), tādējādi iegūstot 11 418,87 EUR. Samazināta apgādnieka zaudējuma pensija esot aprēķināma šādi: no apgādnieka pensijas (7638,46 EUR) atņem to, par cik ir pārsniegti pārklāšanās griesti (11 418,87 EUR), pēdējo izdalot ar divi (apgādnieka zaudējuma pensiju skaitu, uz ko attiecas noteikumi par pārklāšanās novēršanu, t.i., Beļģijas un Somijas apgādnieka zaudējuma pensijas; Spānijas apgādnieka zaudējuma pensija netiek samazināta), t.i., 5709,43 EUR, kā rezultātā šī apgādnieka zaudējuma pensija gadā ir 1929,03 EUR (no 7638,46 EUR atņemot 5709,43 EUR).

[9] Iesniedzējtiesa norāda, ka šo summu, kas attiecas uz alternatīvu pilnu apgādnieka zaudējuma pensiju, iegūst, reizinot summu 7 481,10 EUR apmērā (pensiju apmēru summa par pastāvīgas nodarbinātības gadiem un galveno darbu) ar 44/22 (apvērstu pastāvīgās nodarbinātības un tikai galvenā darba gadu daļu).

31. HK veic atšķirīgu aprēķinu, atbilstoši kuram, lai aprēķinātu summu, kas pārsniedz pārklāšanās griestus, apgādnieka zaudējuma pensija (7638,46 EUR) ir jāpieskaita kopējai vecuma pensiju summai (20 238,83 EUR), kas ir izdalīta ar divi, t.i., 10 119,41 EUR, un ir jāatņem pārklāšanās griesti (16 458,42 EUR), kas atbilst summai 1299,45 EUR. Samazināta apgādnieka zaudējuma pensija tad būtu 7638,46 EUR, no kā atņem 1299,45 EUR, tātad tā būtu 6399,01 EUR gadā.

32. Iesniedzējtiesa norāda, ka *SFP* ieskatā Somijas kompetentās iestādes tādu pašu aprēķinu kā *SFP* esot veikušas par Somijas apgādnieka zaudējuma pensiju, kas HK ir paziņota 2017. gada 10. novembrī. Šī tiesa norāda, ka HK savukārt atsaucas uz informāciju, ko tīmekļvietnē sniegusi *Caisse nationale d'assurance vieillesse* (Valsts vecuma apdrošināšanas kase, Francija), Francijas sociālā nodrošinājuma iestāde, kura pārvalda privātā sektora darba ņēmēju, pašnodarbināto personu, administratīvo līgumdarbinieku un mākslinieku-autoru pamatpensiju, un it īpaši uz 2010. gada 21. maija apkārtrakstu Nr. 2010/54 (Tehniskā norāde Nr. 3: Pārdzīvojuša laulātā pensija) [10].

33. Iesniedzējtiesa papildus norāda, ka Regulas Nr. 883/2004 55. panta 1. punkta a) apakšpunktā paredzētais noteikums kā tāds neesot ietverts Regulas Nr. 1408/71 46.c pantā, kas izriet no Regulas Nr. 1248/92, un ka šis 55. panta 1. punkta a) apakšpunkts, šķiet, ir grozīts, tajā vairs neminot "summas, kas netiktu izmaksātas, stingri piemērojot attiecīgo dalībvalstu tiesību aktos noteiktos samazināšanas, apturēšanas vai atsaukšanas noteikumus".

34. Šādos apstākļos *tribunal du travail francophone de Bruxelles* (Briseles frankofonā Darba un sociālo lietu tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai Regulas [Nr. 883/2004] 55. panta 1. punkta a) apakšpunktā paredzētais noteikums, saskaņā ar kuru kompetentās iestādes pabalsta vai pabalstu vai citu ienākumu summas, kas ņemtas vērā, izdala ar to pabalstu skaitu, uz ko attiecas [noteikumi par pārklāšanās novēršanu], ir jāinterpretē tādējādi, ka ienākumi kā tādi, kas ņemti vērā, lai piemērotu noteikumu par pārklāšanās novēršanu, ir jāizdala ar to apgādnieka zaudējuma pensiju skaitu, uz kurām attiecas noteikumi par pārklāšanās novēršanu?

2) Vai Regulas [Nr. 883/2004] 55. panta 1. punkta a) apakšpunktā paredzētais noteikums, saskaņā ar kuru kompetentās iestādes pabalsta vai pabalstu vai citu ienākumu summas, kas ņemtas vērā, izdala ar to pabalstu skaitu, uz ko attiecas [noteikumi par pārklāšanās novēršanu], gluži pretēji ir jāinterpretē tādējādi, ka nevis ienākumi kā tādi, kas ņemti vērā, lai piemērotu noteikumu par pārklāšanās novēršanu, bet gan tā ienākumu daļa, kas pārsniedz pārklāšanās griestus, kādus, piemēram, paredz attiecīgā valsts tiesību norma, ir jāizdala ar to apgādnieka zaudējuma pensiju skaitu, uz kurām attiecas noteikumi par pārklāšanās novēršanu?"

35. Rakstveida apsvērumus Tiesai iesniedza HK, Beļģijas un Somijas valdības, kā arī Eiropas Komisija.

IV. Juridiskā analīze

36. Iesniedzējtiesa ar prejudiciālajiem jautājumiem, kas ir izskatāmi kopā, būtībā vaicā, vai Regulas Nr. 883/2004 55. panta 1. punkta a) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka, lai gan atšķirīgu pabalstu saņemšana paredz valsts noteikumu par pārklāšanās novēršanu piemērošanu

[10] Šis dokuments (franču valodā) ir pieejams: https://www.legislation.cnav.fr/Pages/texte.aspx?Nom=circulaire_cnav_2010_54_21052010_note3.

attiecībā uz neatkarīgiem pabalstiem, tam pretrunā ir tādi valsts tiesību akti, saskaņā ar kuriem kompetentās iestādes apgādnieka zaudējuma pensijas apmēru aprēķina, ienākumu summu, kas pārsniedz attiecīgo atšķirīgo pensiju pārklāšanās griestus, izdalot ar apgādnieka zaudējuma pensiju skaitu, uz ko attiecas šie noteikumi.

37. Šajā lietā no iesniedzējtiesas nolēmuma izriet, ka HK saņem Beļģijas un Spānijas vecuma pensijas, kā arī pēc savas laulātās nāves – Spānijas un Somijas apgādnieka zaudējuma pensijas.

38. Attiecībā uz Beļģijas apgādnieka zaudējuma pensijas piešķiršanu iesniedzējtiesa norāda, ka Beļģijas Karaliste ir pieņēmusi noteikumus par pārklāšanās novēršanu. Saskaņā ar Tiesas judikatūru noteikumi par pārklāšanās novēršanu, kas paredzēti dalībvalsts tiesību aktos, ja vien nav noteikts citādi, ir piemērojami personām, kas saņem pabalstu, ko maksā šī dalībvalsts, ja tās var saņemt citus sociālā nodrošinājuma pabalstus, un tā tas ir pat gadījumā, ja šie pabalsti tiek saņemti saskaņā ar citas dalībvalsts tiesību aktiem [11]. Tādējādi saskaņā ar Regulas Nr. 883/2004 52. panta 2. punktu kompetentā iestāde attiecīgajā gadījumā piemēro visus samazināšanas, pārtraukšanas vai atcelšanas noteikumus, kas ir paredzēti tiesību aktos, kurus tā piemēro, atbilstoši šīs regulas 53.–55. pantā paredzētajiem ierobežojumiem.

39. Kā iesniedzējtiesa norāda, Beļģijas tiesību aktos nav atļauta Beļģijas algota darba ņēmēja vecuma pensijas pārklāšanās ar vienu vai vairākām apgādnieka zaudējuma pensijām, kas piešķirtas saskaņā ar citas valsts tiesisko regulējumu [12]. Tomēr šīs tiesas ieskatā saskaņā ar Regulas Nr. 883/2004 54. pantu par viena veida pabalstu pārklāšanos šis tiesiskais regulējums par pārklāšanās novēršanu šajā lietā nav piemērojams [13]. Šādos apstākļos šī lieta attiecas uz HK saņemtās Beļģijas apgādnieka zaudējuma pensijas apmēra aprēķināšanas nosacījumiem.

40. Šajā ziņā no iesniedzējtiesas nolēmuma izriet, ka, piemērojot Regulas Nr. 883/2004 53.–55. pantu, HK un *SFP* vienādi vērtē HK Beļģijas apgādnieka zaudējuma pensijas apmēru, šīs pensijas pārklāšanās griestus un vērā ņemamo vecuma pensiju kopējo summu [14]. HK un *SFP* interpretācija turpretī atšķiras attiecībā uz nākamo Beļģijas apgādnieka zaudējuma pensijas apmēra, uz kuru attiecas valsts noteikumi par pārklāšanās novēršanu, aprēķināšanas posmu. *SFP* uzskata, ka ar divi (proti, ar attiecīgo apgādnieka zaudējuma pensiju skaitu) ir jāizdala ienākumu summa, kas pārsniedz attiecīgo atšķirīgo pensiju pārklāšanās griestus, savukārt HK apgalvo, ka ar divi ir jāizdala visas minētās vecuma pensijas, tā rezultāta nonākot pie lielākas Beļģijas apgādnieka zaudējuma pensijas summas [15]. Kā norāda HK un Komisija, viņa piedāvātā interpretācija ir labvēlīgāka ne tikai viņa konkrētajā gadījumā, bet arī vispārēji visiem darba ņēmējiem, kuri ir izmantojuši tiesības uz brīvu pārvietošanos.

41. Tādējādi šajā lietā ir izvirzīts jautājums par Regulas Nr. 883/2004 55. panta 1. punkta a) apakšpunkta interpretāciju. Saskaņā ar šo normu, ko Tiesa vēl nekad nav pārbaudījusi [16], "ja atšķirīga veida pabalstu vai citu ienākumu saņemšanas noteikumi, kas attiecīgo dalībvalstu tiesību aktos paredzēti, lai novērstu pārklāšanos, jāpiemēro attiecībā uz diviem vai vairākiem

[11] Pēc analoģijas skat. spriedumu, 2018. gada 15. marts, *Blanco Marqués* (C-431/16, EU:C:2018:189, 63. punkts un tajā minētā judikatūra).

[12] Skat. šo secinājumu 25. punktu.

[13] Skat. šo secinājumu 26. punktu.

[14] Skat. šo secinājumu 29. punktu.

[15] Skat. šo secinājumu 30. un 31. punktu.

[16] Lietā *Blanco Marqués*, kurā 2018. gada 15. martā pasludināts spriedums (C-431/16, EU:C:2018:189), iesniedzējtiesa pirmajā un sestajā prejudiciālajā jautājumā atsaucās uz Regulas Nr. 883/2004 55. pantu. Tomēr Tiesa par šo pantu nav lēmusi pēc būtības.

neatkarīgiem pabalstiem, kompetentā iestāde pabalsta, pabalstu vai citu ienākumu summas, kas ir ņemtas vērā, izdala ar to pabalstu skaitu, uz ko attiecas minētie noteikumi". Tādējādi šajā normā ir paredzēts atvieglot valstu noteikumus par pārklāšanas novēršanu [17].

42. Šajā lietā uz HK Beļģijas apgādnieka zaudējuma pensiju attiecas valsts noteikumi par pārklāšanās novēršanu, proti, 1967. gada 21. decembra Karaļa dekrēta 52. pants.

43. Turklāt netiek apstrīdēts, ka HK vecuma pensija, no vienas puses, un viņa Beļģijas apgādnieka zaudējuma pensija, no otras puses, ir kvalificējamas kā "atšķirīgi pabalsti" Regulas Nr. 883/2004 55. panta izpratnē. Proti, saskaņā ar šīs regulas 53. panta 1. punktu par "viena veida pabalstu" pārklāšanos uzskata tādu invaliditātes, vecuma un apgādnieka zaudējuma pabalstu pārklāšanos, kas aprēķināti vai nodrošināti, pamatojoties uz apdrošināšanas un/vai dzīvesvietas laikposmiem, kurus pabeigusi "viena un tā pati persona". Līdz ar to pabalstus, kas aprēķināti vai nodrošināti, pamatojoties uz divu dažādu personu, proti, šajā gadījumā HK un viņa laulātās, darba stāžu, nevar uzskatīt par "viena veida pabalstiem" [18]. Saskaņā ar šī 53. panta 2. punktu pabalstu, kas nav "viena veida pabalsti", pārklāšanās ir uzskatāma par "dažāda rakstura pabalstu" pārklāšanos.

44. Papildus minētajam pamatlieta attiecas uz "neatkarīgiem pabalstiem" Regulas Nr. 883/2004 55. panta izpratnē, jo, piemērojot šīs regulas 52. pantu, *SFP* uzskatīja, ka gan attiecībā uz HK Beļģijas vecuma pensiju, gan viņa Beļģijas apgādnieka zaudējuma pensiju "patstāvīgs pabalsts" (saukts arī par "neatkarīgu pabalstu") viņam bija izdevīgāks par proporcionālu pabalstu [19]. Turklāt 1967. gada 21. decembra Karaļa dekrēta 52. pantā ir paredzēta noteikumu par pārklāšanās novēršanu piemērošana attiecībā uz diviem vai vairākiem neatkarīgiem pabalstiem.

45. Tādējādi šī lieta konkrēti attiecas uz to, kāda nozīme ir piešķirama formulējumam "pabalsta, pabalstu vai citu ienākumu summas, *kas ir ņemtas vērā*" [20] Regulas Nr. 883/2004 55. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē. Šis formulējums ir līdzvērtīgs dažādās šīs normas valodu versijās, tostarp spāņu ("las cuantías de la prestación o prestaciones u otros ingresos, *tal y como hayan sido computados*"), vācu ("die Beträge der Leistung oder Leistungen oder sonstigen Einkünfte, *die berücksichtigt worden sind*"), grieķu ("την ή τις παροχές ή τα άλλα εισοδήματα, *όπως αυτές έχουν ληφθεί υπόψη*"), angļu valodā ("the amounts of the benefit or benefits or other income, *as they have been taken into account*"), itāļu ("gli importi della o delle prestazioni o di altri redditi, *di cui si è tenuto conto*"), poļu ("kwoty świadczenia lub świadczeń lub innych dochodów, *które zostały uwzględnione*") un zviedru ("förmånen eller förmånerna eller den andra inkomsten *så som de har beaktatset*") (mans izcēlums).

46. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Savienības tiesību normas interpretācijas nolūkā ir jāņem vērā ne tikai tās formulējums, bet arī konteksts, kādā tā iekļaujas, kā arī mērķi, kādi ir tiesību aktam, kurā tā ietilpst. Viens no Savienības tiesību normas interpretācijā vērā ņemamajiem apstākļiem var būt arī tās izstrādāšanas vēsture [21].

[17] Kā ir norādījis viens no iesniedzējtiesas minētajiem autoriem, "šīs normas mērķis ir novērst negatīvās sekas, ko saņēmējam rada noteikumu par pārklāšanās novēršanu, kas ir paredzēti divu vai vairāku dalībvalstu tiesību aktos, kopīga piemērošana. Tādējādi, ja, piemērojot šādus noteikumus, vienlaikus ir jāsamazina vairāki neatkarīgi pabalsti, summa, uz kuru attiecas samazināšana, pārtraukšana vai atcelšana, ir jādala ar to pabalstu skaitu, uz kuriem attiecas samazināšana, pārtraukšana vai atcelšana." Skat. Robert, F., "Le régime juridique des pensions de retraite après une carrière dans plusieurs États membres", *Journal de droit européen*, 2015, Nr. 223, 354.–360. lpp., it īpaši 359. lpp.

[18] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2013. gada 7. marts, *van den Booren* (C-127/11, EU:C:2013:140, 32. un 33. punkts).

[19] Skat. šo secinājumu 28. punktu.

[20] Mans izcēlums.

[21] Spriedums, 2023. gada 16. marts, *Towercast* (C-449/21, EU:C:2023:207, 31. punkts un tajā minētā judikatūra).

47. Pirmām kārtām, runājot par Regulas Nr. 883/2004 55. panta 1. punkta a) apakšpunkta formulējumu, šajā normā ir atsauce uz "attiecīgo dalībvalstu tiesību aktos" paredzēto noteikumu par pārklāšanās novēršanu piemērošanu un uz "kompetento iestādi". Tādējādi minētajā normā ar frāzi "kas ir ņemtas vērā" dalībvalstīm ir atstātas pilnvaras noteikt, kā "ņemt vērā" pabalsta, pabalstu vai citu ienākumu summas. Citiem vārdiem sakot, manuprāt, šajā normā dalībvalstīm ir piešķirta rīcības brīvība noteikt ienākumu summas, kas ir jāņem vērā, piemērojot to noteikumus par pārklāšanās novēršanu.

48. Šajā ziņā HK apgalvo, ka palīgteikums "kas ir ņemtas vērā" attiecas uz virsteikumu "pabalsta, pabalstu vai citu ienākumu summas", kas ir noteiktas, piemērojot valsts tiesību noteikumus par pārklāšanās novēršanu, un ka šajā gadījumā Beļģijas kompetentās iestādes ar vērā ņemtajām summām ir izvēlējušās vienu vai vairākas vecuma pensijas. Turklāt tas, ka Regulas Nr. 883/2004 55. panta 1. punkta a) apakšpunktā nav skaidras atsauces uz to, ka ir ņemta vērā summa, kas pārsniedz attiecīgo atšķirīgo pensiju pārklāšanās griestus, nozīmējot, ka šo summu nevar izvēlēties un ka turklāt, atšķirībā no šīs normas, šī panta 1. punkta b) apakšpunktā ir minēti "vis[i] element[i], kas noteikti noteikumu piemērošanai, lai novērstu pārklāšanos"[22].

49. Šie argumenti man nešķiet pārliecinoši. Proti, pirmkārt, manuprāt, saskaņā ar 55. panta 1. punkta a) apakšpunkta formulējumu minētās summas var ņemt vērā ne tikai attiecīgo pensiju atlases posmā, bet arī definējot nosacījumus izvēlēto summu, kuras tiks izmantotas dalīšanai, aprēķināšanai. Otrkārt, šajā normā nav arī skaidri norādīts, ka attiecīgo pabalstu kopsumma ir jāizdala. Uzskatīt, ka formulējums "summas, kas ņemtas vērā" obligāti nozīmē atsauci uz attiecīgo pabalstu kopsummu, nozīmētu atņemt šim formulējumam nozīmi vai jēgu un liegtu rīcības brīvību, ko Savienības likumdevējs ir vēlējies piešķirt dalībvalstīm.

50. Tādējādi, manuprāt, Regulas Nr. 883/2004 55. panta 1. punkta a) apakšpunkta formulējums norāda, ka dalībvalstīm ir tiesības saskaņā ar to noteikumiem par pārklāšanās novēršanu izdalīt ienākumu summu, kas pārsniedz attiecīgo atšķirīgo pensiju pārklāšanās griestus. Šīs dalībvalstis pēc saviem ieskatiem varētu arī nolemt, ka veicamā dalīšana drīzāk būtu piemērojama attiecīgo pabalstu kopējai summai.

51. Otrām kārtām, šī interpretācija ir apstiprināta ar Regulas Nr. 883/2004 55. panta 1. punkta a) apakšpunkta kontekstu.

52. Proti, saskaņā ar šīs regulas 29. apsvērumu migrējošie darba ņēmēji un viņu apgādību zaudējušie ir jāaizsargā no "pārmērīgi stingras" to valsts noteikumu piemērošanas, kas attiecas uz samazināšanu, pārtraukšanu vai atcelšanu. Līdz ar to minētās regulas mērķis ir nevis atcelt valsts noteikumus par pārklāšanās novēršanu, bet tikai ierobežot to sekas, ja to piemērošana ir īpaši nelabvēlīga darba ņēmējiem, kuri ir izmantojuši tiesības uz brīvu pārvietošanos. Manuprāt, nešķiet, ka tas, ka dalībvalsts ņem vērā summu, kas pārsniedz attiecīgo atšķirīgo pensiju pārklāšanās griestus, būtu īpaši nelabvēlīgi konkrētiem darba ņēmējiem[23].

[22] Saskaņā ar Regulas Nr. 883/2004 55. panta 1. punkta b) apakšpunktu, "ja atšķirīga veida pabalstu vai citu ienākumu saņemšanas noteikumi, kas attiecīgo dalībvalstu tiesību aktos paredzēti, lai novērstu pārklāšanos, jāpiemēro attiecībā uz vienu vai vairākiem proporcionāliem pabalstiem, kompetentā iestāde ņem vērā pabalstu, pabalstus vai citus ienākumus un visus elementus, kas noteikti noteikumu piemērošanai, lai novērstu pārklāšanos, kā atkarīgos no attiecības starp apdrošināšanas un/vai dzīvesvietas periodiem, kas noteikti 52. panta 1. punkta b) apakšpunkta ii) nodalījumā minētajam aprēķinam".

[23] Tātad saskaņā ar Regulas Nr. 883/2004 55. panta 1. punkta a) apakšpunkta otro daļu attiecīgai personai nevar atņemt tās pensionāra statusu, kas vajadzīgs citu šīs regulas atbilstošo tiesību normu piemērošanai.

53. Turklāt šīs pašas regulas 4. apsvērumā ir noteikts, ka jāievēro *valstu sociālās nodrošināšanas tiesību aktu īpatnības* un jāizstrādā vienīgi koordinācijas sistēma. No Regulas Nr. 883/2004 30. un 31. apsvēruma arī izriet, ka valsts likumdevējam ir jāievieš noteikumi, kas ierobežo divu vai vairāku pensiju, uz kurām tiesības iegūtas dažādās dalībvalstīs, pārklāšanos, savukārt Savienības likumdevējam ir jānosaka tikai robežas šo noteikumu piemērošanai.

54. Ņemot vērā šos apsvērumus, piekrītu Somijas valdības nostājai, ka šīs regulas 55. panta 1. punkta a) apakšpunktā nav saskaņota kāda konkrēta metode apgādnieka zaudējuma pensiju vai to apmēra aprēķināšanai. Šie nosacījumi ir jānosaka kompetentajām valsts iestādēm, piemērojot šo tiesību normu. Tādējādi dalībvalsts var izvēlēties izdalīt summu, kas pārsniedz attiecīgo atšķirīgo pensiju pārklāšanās griestus. Citiem vārdiem, no minētās normas konteksta neizriet, ka dalībvalstīm noteikti ir jāizvēlas interpretācija, kas konkrētai personai ir izdevīgākā attiecībā uz izdalāmo summu.

55. Vispārīgāk, saskaņā ar Tiesas judikatūru ar LESD darba ņēmējam netiek garantēts, ka viņa darbības paplašināšana vairāk nekā vienā dalībvalstī vai tās pārcelšana uz citu dalībvalsti neietekmēs viņa sociālo nodrošinājumu. Ņemot vērā atšķirības dalībvalstu sociālā nodrošinājuma tiesiskajā regulējumā, šāda paplašināšana vai pārcelšana atkarībā no gadījuma var darba ņēmējam radīt lielākas vai mazākas priekšrocības vai trūkumus sociālās aizsardzības jomā. No tā izriet – pat ja šāda tiesiskā regulējuma piemērošana ir mazāk izdevīga, tas tik un tā atbilst LESD 45. un 48. pantam, ja tas nenostāda attiecīgo darba ņēmēju neizdevīgākā situācijā salīdzinājumā ar tiem darba ņēmējiem, kas visas savas darbības veic dalībvalstī, kurā to piemēro, vai salīdzinājumā ar tiem darba ņēmējiem, uz kuriem jau tas attiecas, un ja tā rezultātā nav tā, ka tiek maksātas sociālā nodrošinājuma iemaksas, nesaņemot pretī labumu [24].

56. Šajā gadījumā, runājot par pamatlietu, iesniedzējtiesa norādīja, ka HK ir tiesības uz Beļģijas apgādnieka zaudējuma pensiju tikai Regulas Nr. 883/2004 55. panta 1. punkta a) apakšpunkta piemērošanas dēļ vien [25]. Šādos apstākļos Savienības tiesības katrā ziņā, pat gadījumā, ja saskaņā ar šo normu izdala summu, kas pārsniedz attiecīgo atšķirīgo pensiju pārklāšanās griestus, ir labvēlīgas migrējošam darba ņēmējam [26].

57. Trešām kārtām, interpretāciju, saskaņā ar kuru dalībvalsts var izvēlēties izdalīt ienākumu summu, kas pārsniedz attiecīgo atšķirīgo pensiju pārklāšanās griestus, atbalsta Regulas Nr. 883/2004 mērķi. Proti, no Tiesas judikatūras izriet, ka šīs regulas mērķis, kā izriet no EKL 1. un 45. apsvēruma, kā arī no EKL 42. panta, kurš tagad ir kļuvis par LESD 48. pantu, ir nodrošināt darbinieku brīvu pārvietošanos Eiropas Savienībā, ievērojot valstu sociālā nodrošinājuma tiesību aktu īpatnības, un koordinēt dalībvalstu valsts sociālā nodrošinājuma sistēmas, lai nodrošinātu personu brīvas pārvietošanās efektīvu īstenošanu un tādējādi sekmētu dzīves kvalitātes un nodarbinātības nosacījumu uzlabošanu personām, kuras pārvietojas Savienībā [27].

[24] Skat. spriedumu, 2021. gada 25. novembris, *Finanzamt Österreich* (Ģimenes pabalsti attīstības palīdzības sniedzējam) (C-372/20, EU:C:2021:962, 80. punkts un tajā minētā judikatūra).

[25] Skat. šo secinājumu 28. punktu.

[26] Šajā ziņā Tiesa norādīja, pirmkārt, ka, lai gan Savienības noteikumu piemērošana migrējošam darba ņēmējam ir labvēlīgāka salīdzinājumā ar nemigrējošu darba ņēmēju, tomēr tā nav diskriminējoša, jo migrējoši darba ņēmēji nav salīdzināmā situācijā ar darba ņēmējiem, kuri nekad nav atstājuši savu valsti, un, otrkārt, ka iespējamās migrējošiem darba ņēmējiem labvēlīgās atšķirības izriet nevis no Savienības tiesību interpretācijas, bet no kopējas sociālā nodrošinājuma sistēmas trūkuma vai nesaskaņotām pastāvošajām valstu sistēmām, ko nevar novērst tikai ar pašlaik spēkā esošo koordināciju (skat. spriedumu, 1993. gada 22. aprīlis, *Levatino*, C-65/92, EU:C:1993:149, 49. punkts un tajā minētā judikatūra).

[27] Spriedums, 2021. gada 3. jūnijs, *TEAM POWER EUROPE* (C-784/19, EU:C:2021:427, 58. punkts un tajā minētā judikatūra).

58. Šajā ziņā arī atbilstoši Tiesas judikatūrai Regula Nr. 883/2004 nenosaka kopēju sociālā nodrošinājuma sistēmu, bet gan ļauj pastāvēt dažādām valstu sistēmām. Dalībvalstis saglabā kompetenci organizēt savas sociālā nodrošinājuma sistēmas, un, tā kā Savienības līmenī nav veikta saskaņošana, katrai dalībvalstij savos tiesību aktos tostarp ir jānosaka tiesību uz sociāliem pabalstiem iegūšanas nosacījumi [28]. Turklāt apstāklis, ka nepastāv kopējā sociālā nodrošinājuma sistēma, nozīmē, ka būtu *jāsaglabā* dalībvalstu sociālā nodrošinājuma sistēmu *finansiālā integritāte*, tajā pašā laikā nepasliktinot to darba ņēmēju stāvokli, kas īsteno savas tiesības uz brīvu pārvietošanos [29]. Noteikumu par pārklāšanās novēršanu mērķis ir izvairīties no neattaisnotas sociālo pabalstu pārklāšanās [30].

59. Līdz ar to no Regulas Nr. 883/2004 mērķiem izriet, ka dalībvalstu kompetencē ir noteikt, kā tās paredz ņemt vērā pabalsta vai pabalstu vai citu ienākumu summas, piemērojot šīs regulas 55. panta 1. punkta a) apakšpunktu, it īpaši nolūkā saglabāt savas sociālās nodrošināšanas sistēmas finansiālo integritāti. Šajā nozīmē dalībvalstīm ir tiesības veikt pasākumus ar mērķi nodrošināt savas sistēmas ilgtermiņa līdzsvaru, lai turpinātu aizsargāt visas sociāli apdrošinātās personas.

60. Šajā lietā Beļģijas valdība apgalvo, ka saskaņā ar piemērojamiem valsts tiesību aktiem par darba ņēmēju pensijām, proti, 1967. gada 21. decembra Karaļa dekrēta 52. panta 1. punktu, vecuma pensijas un apgādnieka zaudējuma pensijas pārklāšanās gadījumā noteikumi par pārklāšanās novēršanu attiecas tikai uz atvasinātajām tiesībām (apgādnieka zaudējuma pensija), nevis uz personīgajām tiesībām (vecuma pensija), un šī iezīme izskaidro apgādnieka zaudējuma pensijas apmēra aprēķināšanas nosacījumus. Manuprāt, šāda pieeja ir dalībvalstu kompetencē, un ne Savienības likumdevējam, ne Tiesai nav jānosaka precīzi vērā ņemamo summu aprēķināšanas nosacījumi, kas būtu piemērojami visām šīm valstīm.

61. Ceturtām kārtām, šādu interpretāciju apstiprina arī Regulas Nr. 883/2004 55. panta 1. punkta a) apakšpunkta izstrādāšanas vēsture. Kā Tiesa ir norādījusi, šajā regulā ir modernizēti un vienkāršoti Regulā Nr. 1408/71 paredzētie noteikumi, tomēr saglabājot *to pašu mērķi* [31]. Proti, Regulas Nr. 1408/71 46.c pantā, kas ir Regulas Nr. 883/2004 55. panta 1. punkta a) apakšpunkta priekštecis, bija noteikts, ka, ja atšķirīga veida pabalstu vai ienākumu saņemšana ir saistīta ar divu vai vairāku pabalstu samazināšanu, apturēšanu vai atsaukšanu, tad tās summas, kas netiktu izmaksātas, stingri piemērojot *attiecīgo dalībvalstu tiesību aktos noteiktos* samazināšanas, apturēšanas vai atsaukšanas noteikumus, dala ar pabalstu skaitu, kuri pakļauti samazināšanai, apturēšanai vai atsaukšanai [32]. Tādējādi, lai gan Savienības likumdevējs ir izvēlējies tādu šī

[28] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2022. gada 15. septembris, *Rechtsanwaltskammer Wien* (C-58/21, EU:C:2022:691, 61. punkts un tajā minētā judikatūra).

[29] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 21. oktobris, *Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Warszawie* (C-866/19, EU:C:2021:865, 41. punkts un tajā minētā judikatūra).

[30] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2014. gada 8. maijs, *Wiering* (C-347/12, EU:C:2014:300, 55. punkts un tajā minētā judikatūra).

[31] Skat. spriedumu, 2021. gada 30. septembris, *Raad van bestuur van het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen (Uwv)* (C-285/20, EU:C:2021:785, 42. punkts un tajā minētā judikatūra).

[32] Kā ir uzsvēris iesniedzējtiesas citēts autors, runājot par vecuma un apgādnieka zaudējuma pensijām, vienīgais grozījums pēc būtības, kas atšķiras Regulā Nr. 1408/71 un Regulā Nr. 883/2004, attiecas uz vienu no noteikumiem, kas ierobežo valsts noteikumu pret pārklāšanās novēršanu, piemērošanas jomu, proti, to, ka vairs netiek izdalīta pabalsta summa, kas netiktu izmaksāta, bet gan pabalsti vai ienākumi, kas ir ņemti vērā, lai piemērotu noteikumu par pārklāšanās novēršanu. Skat. Morsa, M., "La coordination des systèmes de sécurité sociale: règlements (CE) 883/2004 et 987/2009 versus règlements n° 1408/71 et 574/72: ce qui a changé au 1er mai 2010", *Journal des tribunaux du travail*, 2011, Nr. 1096, 181.–192. lpp., it īpaši 191. lpp.

55. panta 1. punkta a) apakšpunkta formulējumu, kas atšķiras no Komisijas piedāvātā formulējuma [33], Regulas Nr. 1408/71 46.c pantā saistībā ar šo pašu principu arī ir atsauce nevis uz Savienības likumdevēja, bet dalībvalstu noteiktām summām [34].

62. Visbeidzot iesniedzējtiesa norāda, ka *SFP* ieskatā Somijas kompetentās iestādes jautājumā par HK Somijas apgādnieka zaudējuma pensijas aprēķināšanas nosacījumiem ir rīkojušās tieši tāpat kā *SFP* [35]. Savukārt HK atsaucas uz *Caisse nationale d'assurance vieillesse française* apkārtrakstu, kas sekojot tādai pašai interpretācijai kā tā, ko viņš atzīst [36]. Tomēr nesaskatu nekādu pretrunu šajā pieeju atšķirībā. Proti, kā jau iepriekš norādīju, dalībvalstīm ir tiesības noteikt apgādnieka zaudējuma pensijas apmēra aprēķināšanas nosacījumus, ja vien tās ievēro Savienības tiesības. Proti, Regulas Nr. 883/2004 55. panta 1. punkta a) apakšpunktā ir ļauts izdalīt vai nu attiecīgo pabalstu kopsummu, vai arī ienākumu summu, kas pārsniedz attiecīgo atšķirīgo pensiju pārklāšanās griestus. Tādējādi dažādu dalībvalstu kompetentās iestādes pamatoti var neizmantot vienādus aprēķināšanas nosacījumus.

63. Ņemot vērā visus šajos secinājumos izklāstītos apsvērumus, uzskatu, ka Regulas Nr. 883/2004 55. panta 1. punkta a) apakšpunkts jāinterpretē tādējādi, ka, lai gan atšķirīgu pabalstu saņemšana paredz valsts noteikumu par pārklāšanās novēršanu piemērošanu attiecībā uz neatkarīgiem pabalstiem, tam nav pretrunā tādi valsts tiesību akti, saskaņā ar kuriem kompetentās iestādes apgādnieka zaudējuma pensijas apmēru aprēķina, ienākumu summu, kas pārsniedz attiecīgo atšķirīgo pensiju pārklāšanās griestus, izdalot ar apgādnieka zaudējuma pensiju skaitu, uz ko attiecas šie noteikumi.

V. Secinājumi

64. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, ierosinu Tiesai uz *tribunal du Travail Francophone de Bruxelles* (Briseles frankofonā Darba un sociālo lietu tiesa, Beļģija) uzdotajiem jautājumiem atbildēt šādi:

Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 883/2004 (2004. gada 29. aprīlis) par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu 55. panta 1. punkta a) apakšpunkts

ir jāinterpretē tādējādi, ka,

[33] Skat. priekšlikumu Padomes Regulai (EK), ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1408/71 par sociālā nodrošinājuma sistēmu piemērošanu darbiniekiem, pašnodarbinātām personām un viņu ģimenes locekļiem, kas pārvietojas Kopienā, un Regulu (EEK) Nr. 574/72, ar kuru nosaka īstenošanas kārtību Regulai (EEK) Nr. 1408/71 (COM(98) 547 final) (OV 1998, C 325, 12. lpp.). Komisija rakstveida apsvērumos uzsver, ka tās regulas priekšlikuma 37. pants bija formulēts tāpat kā Regulas Nr. 1408/71 46.c pants un ka Regulas Nr. 883/2004 55. panta 1. punkta a) apakšpunkta redakcija ir likumdošanas procedūras ietvaros notikušo sarunu rezultāts.

[34] Piezīmēšu, ka daži autori būtībā atbalsta citu interpretāciju, saskaņā ar kuru Regulas Nr. 883/2004 55. panta 1. punkta a) apakšpunkta piemērošanas kontekstā saskaitāmo pensiju summas turpmāk tiek izdalītas, nevis samazinātas. Skat. tostarp Verschueren, H., "Regulation 883/2004 and Invalidity and Old-Age Pensions", *European Journal of Social Security*, 11. sēj., 2009, Nr. 1 un Nr. 2, 143.–162. lpp., it īpaši 159. lpp.; Schuler, R., no: Fuchs, M., un Cornelissen, R., *EU Social Security Law, A Commentary on EU Regulations 883/2004 and 987/2009*, Beck, C.H. – Hart Publishing – Nomos, 2015, 359.–362. lpp., it īpaši 361. lpp., kā arī Lhernould, J.-P., "Protection sociale et droit de l'Union européenne – Prestations servies dans le cadre des règlements de coordination (CE) nº 883/2004 et (CE) nº 987/2009", *JurisClasseur Europe*, 618. sēj., 2023, 53. punkts.

[35] HK rakstveida apsvērumos apstrīd šo *SFP* apgalvojumu, uzsverot, ka Somijas iestādes, piešķirot viņam apgādnieka zaudējuma pensiju, nav piemērojušas Regulas Nr. 883/2004 55. panta 1. punkta a) apakšpunktu.

[36] Skat. šo secinājumu 32. punktu.

lai gan atšķirīgu pabalstu saņemšana paredz valsts noteikumu par pārklāšanās novēršanu piemērošanu attiecībā uz neatkarīgiem pabalstiem, tam nav pretrunā tādi valsts tiesību akti, saskaņā ar kuriem kompetentās iestādes apgādnieka zaudējuma pensijas apmēru aprēķina, ienākumu summu, kas pārsniedz attiecīgo atšķirīgo pensiju pārklāšanās griestus, izdalot ar apgādnieka zaudējuma pensiju skaitu, uz ko attiecas šie noteikumi.